

พฤติกรรมการแสวงหาสารนิเทศของอาจารย์ สาขาวิชาประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน*

วชิราภรณ์ คลังธนบูรณ์**

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

สารนิเทศเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาความรู้ เป็นพื้นฐานของการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ นอกจากนี้ยังเป็นทรัพยากรสำหรับบุคคลในการเสริมสร้างความรู้และความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ (Majid and Kassim 2000: 1) สารนิเทศที่ถูกต้อง ทันสมัย เชื่อถือได้ เหมาะแก่ระดับผู้ใช้ในการนำไปใช้งาน จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อยู่ในสังคมสารนิเทศ การเข้าถึงสารนิเทศและระบบสารนิเทศต่าง ๆ จึงจำเป็นสำหรับแต่ละบุคคล (ประภาวดี สืบสนธิ์ 2532: 24) และเมื่อบุคคลตระหนักและเล็งเห็นถึงความต้องการสารนิเทศของตน บุคคลจะแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศต่าง ๆ ทั้งแหล่งบุคคล แหล่งสิ่งพิมพ์ ห้องสมุด และหน่วยงานสถาบันต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการสารนิเทศของตน การแสวงหาสารนิเทศจะสิ้นสุดลงเมื่อบุคคลนั้นไม่มีความต้องการสารนิเทศอีกต่อไป (Chen และ Hernon 1982: 5-6)

บุคคลแต่ละคนแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศที่มีอยู่ในสังคมต่างกัน Kaye (1995) ได้แบ่งแหล่งสารนิเทศออกเป็น 2 กลุ่มตามสถานภาพของแหล่งสารนิเทศ ดังนี้

1. แหล่งสารนิเทศที่เป็นทางการ หมายถึง แหล่งสารนิเทศที่ผู้ใช้ต้องใช้ใช้อย่างมี กฎเกณฑ์ และตามข้อกำหนดของแหล่ง ได้แก่ ห้องสมุด ศูนย์สารนิเทศ หนังสือ ตำรา วารสาร เป็นต้น

* วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2546

** พนักงานมหาวิทยาลัย ตำแหน่งผู้ช่วยงานภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. แหล่งสารนิเทศที่ไม่เป็นทางการ หมายถึง แหล่งสารนิเทศที่ผู้ใช้สามารถแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งนั้นโดยใช้วิธีการสื่อสารอย่างไม่เป็นทางการ เช่น สอบถาม พูดคุย ประชุม สัมมนา ศึกษาดูงาน เป็นต้น แหล่งสารนิเทศประเภทนี้ส่วนใหญ่จึงสัมพันธ์กับบุคคล

เมื่อบุคคลตระหนักว่าจะแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศใดบ้างแล้ว บุคคลจะสืบค้นสารนิเทศด้วยวิธีการที่แตกต่างกันไป Bates (1989) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสืบค้นสารนิเทศของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ และสรุปว่าบุคคลสืบค้นสารนิเทศด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. การติดตามเชิงอรรถหรือรายการอ้างอิง (Footnote chasing หรือ Backward chaining) เป็นการติดตามรายการอ้างอิงจากเชิงอรรถในหนังสือและบทความที่สนใจ

2. การสืบค้นจากบรรณานุกรมอ้างอิง (Citation searching หรือ Forward chaining) เป็นการติดตามรายการอ้างอิงในบรรณานุกรมอ้างอิง เช่น Social Science Citation Index เป็นต้น

3. การสืบค้นวารสารชื่อใดชื่อหนึ่งย้อนหลัง (Journal run) โดยกำหนดชื่อวารสารหลักในสาขาวิชาที่ต้องการสืบค้น และเปิดสำรวจวารสารชื่อนั้น ๆ ย้อนหลังทุกฉบับ ตามจำนวนปีที่ต้องการสืบค้น การสืบค้นวิธีนี้ทำให้ได้บทความในเรื่องที่ต้องการจำนวนมาก เนื่องจากวารสารหลักในสาขาวิชาต่าง ๆ จะมีบทความที่เกี่ยวข้องในสาขานั้น ๆ สูงกว่าวารสารอื่น ๆ

4. การสำรวจชั้นหนังสือ (Area scanning) เป็นการสำรวจหนังสือที่อยู่ในชั้นเดียวกันเพื่อให้ได้หนังสือในเนื้อหาที่ต้องการหลายเล่ม

5. การสืบค้นบรรณานุกรมและบรรณานุกรมและสาระสังเขปในเรื่องที่ต้องการ (Subject searches in bibliographies and Abstracting & Index service) โดยสืบค้นจากหัวเรื่องและคำค้นในเครื่องมือดังกล่าว

6. การสืบค้นจากชื่อผู้แต่ง (Author searching) เป็นการสืบค้นในกรณีที่เราทราบว่าผู้แต่งคนใดเขียนเรื่องในสาขาที่ต้องการ อาจใช้ชื่อผู้แต่งคนนั้นในการสืบค้นเพื่อให้ได้งานเขียนของผู้แต่งนั้นเพิ่มเติมในหัวข้อเดียวกัน

การศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารนิเทศของผู้ใช้มีความสำคัญต่อห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศในการเข้าใจถึงลักษณะพฤติกรรมการแสวงหาสารนิเทศของผู้ใช้แต่ละกลุ่ม ทำให้ห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศสามารถวางแผนพัฒนาทรัพยากรสารนิเทศ ระบบสืบค้น บริการสารนิเทศ การให้การศึกษแก่ผู้ใช้ และกิจกรรมอื่น ๆ ของห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพทุกด้าน สำหรับงานวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารนิเทศพบว่ามีการศึกษาจากกลุ่มบุคคล หลายสาขาวิชาและหลายอาชีพ เช่น แพทย์ วิศวกร หนายความบรรณารักษ์ นักศึกษา และนักวิชาการ เป็นต้น

อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์เป็นนักวิชาการด้านมนุษยศาสตร์กลุ่มหนึ่งที่มีการแสวงหาและใช้สารนิเทศเป็นจำนวนมากและในเนื้อหาที่หลากหลาย ทั้งนี้เพราะวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่พยายามทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ทุกด้าน (ชาลวิทย์ เกษตรศิริ และสุชาติ สวัสดิ์ศรี 2518: บทกล่าวนำ) นอกจากนี้ยังเป็นศาสตร์ที่เน้นการศึกษา ค้นคว้าโดยอาศัยข้อมูลหลักฐานทางประวัติศาสตร์ อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์จึงทำงานกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ทั้งที่เป็นหลักฐานชั้นต้น (Primary Source) และหลักฐานชั้นรอง (Secondary Source) หรือหลักฐานที่ได้จากประวัติศาสตร์จากการบอกเล่า (Oral History) ดังนั้น อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์จึงต้องรู้จักแสวงหาข้อมูล พิจารณา คัดสรรจากการวิพากษ์ ภายนอกและการวิพากษ์ภายใน เพื่อหาความเป็นของแท้และความน่าเชื่อถือได้ของหลักฐานนั้น แล้วทำการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ผ่านขั้นตอนดังกล่าว ซึ่งเรียกว่าวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยพิจารณาอย่างรอบคอบ และวิเคราะห์ ตีความบนพื้นฐานของความเป็นกลางโดยอาจอาศัยศาสตร์อื่น ๆ ประกอบด้วย เช่น ปรัชญา รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ภาษาศาสตร์ เป็นต้น (ปิยนาด บุนนาค, สัมภาษณ์)

อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์จะมีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาแตกต่างกันไป เช่น ประวัติศาสตร์ไทย ประวัติศาสตร์ยุโรป ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ทุกคนต้องการสารนิเทศจำนวนมากที่มีเนื้อหาหลากหลาย โดยแสวงหาจากแหล่งสารนิเทศทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการเช่นเดียวกับกลุ่มบุคคลอื่น ๆ เช่น หนังสือ วารสาร ห้องสมุด ศูนย์สารนิเทศ เพื่อนร่วมงาน ผู้เชี่ยวชาญ และบรรณารักษ์ เป็นต้น รวมทั้งแสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับสาขาวิชาประวัติศาสตร์ เช่น จารึก พงศาวดาร จดหมายเหตุ บุคคลที่อยู่ในเหตุการณ์หรือเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ เป็นต้น (ปิยนาด บุนนาค, สัมภาษณ์) นอกจากนี้ด้วยเทคโนโลยีสารนิเทศที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้มีการเผยแพร่สารนิเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นจำนวนมาก อินเทอร์เน็ตจึงเป็นแหล่งสารนิเทศอีกแหล่งหนึ่งที่อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ใช้ อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์จึงเป็นนักวิชาการกลุ่มหนึ่งที่แสวงหาสารนิเทศจากแหล่งสารนิเทศที่หลากหลาย และใช้วิธีการสืบค้นที่หลากหลาย ในเนื้อหาที่ตอบสนองของความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาของตน

จากความสำคัญของการศึกษาพฤติกรรมแสวงหาสารนิเทศ และจากความสำคัญของสารนิเทศต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ และลักษณะเฉพาะของสาขาวิชาประวัติศาสตร์ ประกอบกับงานวิจัยในประเทศไทยด้านพฤติกรรมแสวงหาสารนิเทศของอาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนนั้นยังไม่มีการศึกษาในขณะนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาถึงพฤติกรรมแสวงหาสารนิเทศของอาจารย์สาขาวิชา

ประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ในด้านวัตถุประสงค์ แหล่งสารนิเทศ วิธีการสืบค้นสารนิเทศ เนื้อหา ภาษา อายุของสารนิเทศ และปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศ ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากสารนิเทศในแหล่งสารนิเทศที่แสวงหา เพื่อเป็นแนวทางสำหรับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและศูนย์ข้อมูลทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในการพัฒนาทรัพยากรสารนิเทศและบริการสารนิเทศเพื่อให้สอดคล้องกับการแสวงหาและการใช้สารนิเทศของอาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน และเป็นแนวทางสำหรับการสร้างความร่วมมือในด้านทรัพยากรสารนิเทศและบริการสารนิเทศระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงานสารนิเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อตอบสนองการใช้สารนิเทศเพื่อการปฏิบัติงานของอาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษา

1. พฤติกรรมการแสวงหาสารนิเทศของอาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ในด้านวัตถุประสงค์ แหล่งสารนิเทศ วิธีการสืบค้นสารนิเทศ เนื้อหา ภาษา อายุของสารนิเทศ และปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศ
2. การใช้ประโยชน์จากสารนิเทศในแหล่งสารนิเทศที่แสวงหา

สมมติฐาน

1. อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนส่วนใหญ่แสวงหาสารนิเทศจากหนังสือและตำรา สืบค้นสารนิเทศโดยสำรวจจากชั้นหนังสือ และติดตามรายการอ้างอิงจากเชิงอรรถหรือบรรณานุกรมท้ายเล่มหนังสือ
2. ปัญหาที่อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ประสบ คือ ไม่สะดวกที่จะไปใช้แหล่งสารนิเทศที่อยู่ไกล
3. อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสารนิเทศส่วนตัว และความรู้และประสบการณ์ของตนเองในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรในการวิจัย คือ อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน ที่สังกัดภาควิชาหรือสาขาวิชาประวัติศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์และโบราณคดี และภาควิชาประวัติศาสตร์และศิลปะ ซึ่งดำรงตำแหน่งอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ทั้งนี้ไม่รวมอาจารย์พิเศษ อาจารย์ชาวต่างประเทศ อาจารย์ที่ไปช่วยราชการที่อื่น และอาจารย์ที่อยู่ในระหว่างการลาศึกษาต่อ

จากการสำรวจข้อมูลประชากรเบื้องต้น พบว่า อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน 14 แห่ง ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐ 13 แห่ง และมหาวิทยาลัยเอกชน 1 แห่ง มีจำนวนทั้งสิ้น 123 คน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 100 คน พบว่า จำนวนมากที่สุด 13 คน (13.00%) เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รongลงมา จำนวน 11 คน (11.00%) เป็นอาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และน้อยที่สุด จำนวน 4 คน (4.00%) เท่ากัน เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยทักษิณ

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด พบว่า อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ ส่วนใหญ่ จำนวน 69 คน (69.00%) มีระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาโท รongลงมาจำนวน 27 คน (27.00%) มีระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาเอก และจำนวนน้อยที่สุด 3 คน (3.00%) มีระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี

สำหรับประสบการณ์ในการสอน พบว่า อาจารย์จำนวนมากที่สุด 42 คน (42.00%) มีประสบการณ์ในการสอน 26 ปีขึ้นไป รongลงมา จำนวน 23 คน (23.00%) มีประสบการณ์ในการสอน 21 - 25 ปี และอาจารย์จำนวนน้อยที่สุด 5 คน (5.00%) มีประสบการณ์ในการสอน 11 - 15 ปี

ส่วนความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา พบว่า อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ จำนวนมากที่สุด 43 คน (43.00%) มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาประวัติศาสตร์ไทย รongลงมา จำนวน 25 คน (25.00%) มีความเชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และจำนวนน้อยที่สุด 8 คน (8.00%) เท่ากัน มีความเชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์เอเชียใต้ และประวัติศาสตร์สากล

2. พฤติกรรมการแสวงหาสารนิเทศ

2.1 วัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศ

อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศเพื่อการสอน จำนวน 96 คน (96.00%) รongลงมา จำนวน 80 คน (80.00%) เพื่อติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ และอาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์จำนวนน้อยที่สุด 46 คน (46.00%) มีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาสารนิเทศเพื่อการบริการทางวิชาการ

2.2 แหล่งสารนิเทศ

2.2.1 แหล่งสารนิเทศที่แสวงหา

แหล่งสารนิเทศที่แสวงหาได้จำแนกเป็น 2 แหล่งใหญ่ คือ แหล่งสารนิเทศที่ไม่เป็นทางการ และแหล่งสารนิเทศที่เป็นทางการ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

แหล่งสารนิเทศที่ไม่เป็นทางการ

อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ 88 คน (88.00%) แสวงหาสารนิเทศจากการประชุม สัมมนา รองลงมา จำนวน 85 คน (85.00%) แสวงหาสารนิเทศจากความรู้และประสบการณ์ของตนเอง และจำนวนน้อยที่สุด 30 คน (30.00%) แสวงหาสารนิเทศจากบรรณารักษ์

จากผลการวิจัยที่พบว่า การประชุม สัมมนา เป็นแหล่งสารนิเทศที่อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่แสวงหาสารนิเทศ อาจเนื่องมาจากการประชุม สัมมนา ทำให้อาจารย์ได้รับความรู้ในสาขาที่ตนสนใจหรือมีความเชี่ยวชาญเพิ่มมากขึ้น สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำให้เกิดมุมมองในการตีความประวัติศาสตร์ในแง่มุมอื่น ๆ เพิ่มเติมจากเดิม นอกจากนี้จะได้รับเอกสารประกอบการประชุม สัมมนา ซึ่งมีการเผยแพร่ในวงจำกัด

นอกจากนี้การที่ผลการวิจัยพบว่า แหล่งสารนิเทศที่ไม่เป็นทางการที่อาจารย์สาขาประวัติศาสตร์จำนวนน้อยที่สุดแสวงหา คือ บรรณารักษ์ ปราบกฏสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Stieg (1981) ที่พบว่า นักประวัติศาสตร์ใช้วิธีสอบถามจากบรรณารักษ์น้อยที่สุด โดยให้เหตุผลว่า การที่นักวิชาการไม่ให้ความสำคัญกับบรรณารักษ์ในการแสวงหาสารนิเทศ เนื่องจากนักวิชาการไม่เชื่อถือในความสามารถของบรรณารักษ์ที่จะสนองตอบความต้องการสารนิเทศของนักวิชาการได้ และยังพบว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Delgadillo และ Lynch (1999) ที่พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาประวัติศาสตร์เห็นว่าไม่ได้รับคำตอบที่เป็นประโยชน์จากบรรณารักษ์ แต่สามารถใช้ประโยชน์จากความช่วยเหลือของนักเอกสารสนเทศ ภัณฑารักษ์ และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาได้ในระดับมาก

แหล่งสารนิเทศที่เป็นทางการ

แหล่งสารนิเทศที่เป็นทางการที่อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ จำนวน 96 คน (96.00%) แสวงหาสารนิเทศ คือ หนังสือและตำรา รองลงมา จำนวน 94 คน (94.00%) แสวงหาสารนิเทศจากหอสมุดกลางของมหาวิทยาลัยที่สังกัด และจำนวนน้อยที่สุด 5 คน (5.00%) แสวงหาสารนิเทศจากสถาบันพระปกเกล้า

การที่ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่แสวงหาสารนิเทศจากหนังสือและตำรา อาจเนื่องจากหนังสือและตำราเป็นแหล่งสารนิเทศที่อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ใช้ในการเผยแพร่ผลงานของตน แหล่งสารนิเทศดังกล่าวจึงเป็นแหล่งที่

รวบรวมผลงานทางด้านประวัติศาสตร์ ที่เหมาะกับการค้นคว้าของอาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ (Delgado and Lynch 1999: 246) นอกจากนี้หนังสือและตำรายังเป็นแหล่งสารสนเทศที่รวบรวมความรู้ไว้อย่างกว้างขวาง อธิบายเนื้อหาอย่างละเอียด เป็นความคิดรวบยอด และสะดวกในการใช้ (จุฬิศพงศ์ จุฬารัตน์, สัมภาษณ์)

ผลการวิจัยด้านแหล่งสารสนเทศที่พบว่า อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ แสวงหาสารสนเทศจากหนังสือและตำรา ปรากฏว่าสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 ที่กำหนดว่า อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนส่วนใหญ่แสวงหาสารสนเทศจากหนังสือและตำรา

2.2.2 แหล่งสารสนเทศที่ใช้เป็นจุดเริ่มต้นของการแสวงหาสารสนเทศ

อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ จำนวน 88 คน ได้ระบุแหล่งสารสนเทศที่ใช้เป็นจุดเริ่มต้นของการแสวงหาสารสนเทศ จำนวนทั้งสิ้น 14 แหล่ง เป็นแหล่งสารสนเทศที่ไม่เป็นทางการ 1 แหล่ง คือ ทรัพยากรสารสนเทศส่วนตัว ส่วนอีก 13 แหล่ง เป็นแหล่งสารสนเทศที่เป็นทางการ โดยผลการวิจัย พบว่า อาจารย์จำนวนมากที่สุด 29 คน (32.95%) ระบุว่าใช้หอสมุดกลางของมหาวิทยาลัยที่สังกัดเป็นจุดเริ่มต้นของการแสวงหาสารสนเทศ รองลงมา คือ หนังสือและตำรา จำนวน 17 คน (19.32%) และน้อยที่สุด จำนวน 1 คน (1.12%) เท่ากัน ได้แก่ จารึก จดหมายเหตุ วารสารวิชาการ หอสมุดแห่งชาติ และหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

2.2.3 เกณฑ์ในการพิจารณาเลือกแหล่งสารสนเทศ

เกณฑ์ที่อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ จำนวน 75 คน (75.00%) ใช้ในการเลือกแหล่งสารสนเทศ คือ เป็นแหล่งสารสนเทศที่เข้าถึงได้ง่าย รองลงมา คือ ให้ข้อมูลถูกต้อง น่าเชื่อถือ จำนวน 71 คน (71.00%) และน้อยที่สุด คือ เสียค่าใช้จ่ายไม่สูงหรือเป็นบริการให้เปล่า จำนวน 38 คน (38.00%)

การที่อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่พิจารณาเลือกแหล่งสารสนเทศโดยพิจารณาจากเป็นแหล่งสารสนเทศที่เข้าถึงได้ง่าย อาจเนื่องจากอาจารย์มีภาระงานรับผิดชอบหลายด้าน เช่น งานสอน งานวิจัย และงานบริหาร ดังนั้นอาจารย์จึงมีเวลาน้อยและไม่สามารถไปใช้แหล่งสารสนเทศที่อยู่ไกลได้

2.3 วิธีการสืบค้นสารสนเทศ

อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ ส่วนใหญ่ จำนวน 92 คน (92.00%) ระบุว่าสืบค้นสารสนเทศโดยใช้วิธีติดตามรายการอ้างอิงจากเชิงอรรถหรือบรรณานุกรมท้ายเล่มหนังสือ

รองลงมา จำนวน 86 คน (86.00%) ติดตามรายการอ้างอิงจากเชิงอรรถหรือบรรณานุกรมท้ายบทความ จำนวน 65 คน (65.00%) สืบค้นจากรายการออนไลน์ของห้องสมุด (OPAC) จำนวน 60 คน (60.00%) สืบค้นจากชั้นหนังสือ และน้อยที่สุด จำนวน 21 คน (21.00%) สืบค้นจากสารานุกรมสารบัญวารสาร

ผลการวิจัยในส่วนนี้พบว่า มีทั้งสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ข้อ 1 ที่กำหนดว่า อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนส่วนใหญ่สืบค้นสารนิเทศโดยสืบค้นจากชั้นหนังสือ และติดตามรายการอ้างอิงจากเชิงอรรถหรือบรรณานุกรมท้ายเล่มหนังสือ โดยส่วนที่ไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน คือ การสืบค้นจากชั้นหนังสือ ซึ่งพบว่าเป็นวิธีที่อาจารย์ใช้อยู่ในลำดับรองลงมา ลำดับที่ 4

การที่ผลการวิจัยพบว่าการสืบค้นจากชั้นหนังสือเป็นวิธีการสืบค้นที่อาจารย์ใช้เป็นอันดับรองลงมา อาจเนื่องจากการสืบค้นจากชั้นหนังสือเป็นวิธีการสืบค้นที่ใช้เวลามากกว่าจะได้รับสารนิเทศที่ต้องการ ซึ่งอาจารย์อาจไม่มีเวลามากพอ เนื่องด้วยภาระงานประจำที่อาจารย์ต้องรับผิดชอบ ประกอบกับอาจารย์แต่ละคนมีความคุ้นเคยกับเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการปฏิบัติงานในหัวข้อที่อยู่ในความสนใจของตน ซึ่งอาจสะสมเป็นทรัพยากรสารนิเทศส่วนตัว และนำมาใช้ประโยชน์ได้ทันความต้องการ นอกจากนี้สามารถสืบค้นทรัพยากรสารนิเทศของห้องสมุดผ่านฐานข้อมูลรายการออนไลน์ของห้องสมุด (OPAC) จากที่ทำงานได้ตลอดเวลา อาจารย์จึงได้รับความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น

2.4 เนื้อหาสารนิเทศ

เนื้อหาสารนิเทศ ได้จำแนกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ เนื้อหาด้านประวัติศาสตร์ และเนื้อหาอื่น ๆ ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้

2.4.1 เนื้อหาสารนิเทศด้านประวัติศาสตร์

อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ ส่วนใหญ่ จำนวน 73 คน (73.00%) แสวงหาสารนิเทศที่มีเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์ไทย รองลงมา คือ ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จำนวน 66 คน (66.00%) และน้อยที่สุด คือ ประวัติศาสตร์ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และหมู่เกาะในภาคพื้นแปซิฟิก จำนวน 7 คน (7.00%)

การที่ผลการวิจัย พบว่า อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ แสวงหาสารนิเทศที่มีเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์ไทย และรองลงมา คือ ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ พบว่า สอดคล้องกับความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขาของอาจารย์สาขาวิชา

ประวัติศาสตร์ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขามีผลต่อเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์ที่อาจารย์แสวงหา

2.4.2 เนื้อหาอื่น ๆ

อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ ส่วนใหญ่ จำนวน 89 คน (89.00%) แสวงหาสารนิเทศที่มีเนื้อหาด้านสังคมและวัฒนธรรม รองลงมา คือ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จำนวน 80 คน (80.00%) และน้อยที่สุด คือ จิตวิทยา จำนวน 7 คน (7.00%)

การที่ผลการวิจัยพบว่าอาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่แสวงหาสารนิเทศที่มีเนื้อหาด้านสังคมและวัฒนธรรม อาจเป็นเพราะการศึกษาประวัติศาสตร์มีความเกี่ยวข้องกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ สังคมและวัฒนธรรมเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการสอน การวิจัย และการผลิตผลงานวิชาการอื่น ๆ ทางประวัติศาสตร์ จึงเป็นการตีความโดยเชื่อมโยงหลักฐานทางประวัติศาสตร์กับสภาพสังคมและวัฒนธรรมในช่วงสมัยนั้น ๆ เพื่อเชื่อมโยงให้มีความสมบูรณ์และสอดคล้องกัน (จุพิศพงส์ จุฬารัตน์, สัมภาษณ์) อย่างไรก็ตาม อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ก็แสวงหาสารนิเทศที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง และเศรษฐกิจด้วย (ปิยนาด บุนนาค, สัมภาษณ์)

2.5 ภาษาของสารนิเทศที่แสวงหา

อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ ส่วนใหญ่ จำนวน 96 คน (96.00%) เท่ากัน แสวงหาสารนิเทศที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ รองลงมา คือ ภาษาฝรั่งเศส จำนวน 10 คน (10.00%) และน้อยที่สุด คือ ภาษาเขมร จำนวน 1 คน (1.00%)

2.6 อายุของสารนิเทศที่แสวงหา

อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ ส่วนใหญ่ จำนวน 81 คน (81.00%) แสวงหาสารนิเทศที่อยู่ในช่วงอายุ 1 - 25 ปี รองลงมา คือ 26 - 50 ปี จำนวน 54 คน (54.00%) และน้อยที่สุด คือ ช่วงอายุ 201 ปี ขึ้นไป จำนวน 33 คน (33.00%)

การที่ผลการวิจัยพบว่าอาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่แสวงหาสารนิเทศที่อยู่ในช่วงอายุ 1 - 25 ปี อาจเนื่องจากการศึกษาหลักฐานชั้นต้นเป็นเพียงการให้ข้อมูลดิบ ซึ่งต้องอาศัยการตีความ ดังนั้นอาจารย์จึงต้องใช้สารนิเทศที่อยู่ในช่วงอายุ 1 - 25 ปี เพื่อที่จะได้ทราบแนวความคิดใหม่ ๆ ในการตีความหมายของหลักฐานเดิมได้ (ปิยนาด บุนนาค, สัมภาษณ์)

ประกอบกับในช่วงอายุดังกล่าว มีการผลิตผลงานด้านประวัติศาสตร์เชิงวิเคราะห์ คือ การใช้ทฤษฎีในสาขาอื่น ๆ เช่น การแพทย์ จิตวิทยา วิทยาศาสตร์ มาวิเคราะห์ประวัติศาสตร์มากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งสารนิเทศที่ได้จากผลงานเช่นนี้จะทำให้อาจารย์สามารถมองประวัติศาสตร์ได้รอบด้านมากขึ้นกว่าเดิม (จุพิศพงค์ จุฬารัตน์, สัมภาษณ์)

2.7 ปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศ

ปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศได้จำแนกออกเป็น 4 ด้าน คือ ปัญหาด้านแหล่งสารนิเทศ มีอาจารย์ตอบจำนวน 100 คน ปัญหาด้านเนื้อหาสารนิเทศ มีอาจารย์ตอบจำนวน 82 คน ปัญหาด้านวิธีการสืบค้นสารนิเทศ มีอาจารย์ตอบจำนวน 81 คน และปัญหาด้านอื่น ๆ มีอาจารย์ตอบจำนวน 80 คน เมื่อจำแนกรายละเอียดของปัญหาในการแสวงหาสารนิเทศ แต่ละด้าน มีดังนี้

2.7.1 ปัญหาด้านแหล่งสารนิเทศ

อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ จำนวน 77 คน (77.00%) ประสบปัญหาไม่สะดวกที่จะไปใช้แหล่งสารนิเทศที่อยู่ไกล รองลงมา จำนวน 59 คน (59.00%) ประสบปัญหาไม่สามารถเข้าถึงแหล่งสารนิเทศบางแหล่งได้ เนื่องจากมีการเผยแพร่ในวงจำกัด เช่น เอกสารประกอบการประชุม สัมมนา เป็นต้น และจำนวนน้อยที่สุด 9 คน (9.00%) ประสบปัญหาผู้ให้สารนิเทศไม่มีเวลาให้คำปรึกษา

ผลการวิจัยของปัญหาด้านแหล่งสารนิเทศ พบว่า สอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 2 ที่กำหนดว่า ปัญหาที่อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ประสบ คือ ไม่สะดวกที่จะไปใช้แหล่งสารนิเทศที่อยู่ไกล

2.7.2 ปัญหาด้านวิธีการสืบค้นสารนิเทศ

จากอาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ จำนวน 81 คน ที่ประสบปัญหาด้านวิธีการสืบค้นสารนิเทศ พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ จำนวน 63 คน (77.78%) ประสบปัญหาไม่สามารถติดตามเอกสารในรายการอ้างอิงจากเชิงอรรถหรือบรรณานุกรมท้ายเล่มหนังสือหรือบทความ เนื่องจากห้องสมุดไม่ได้บอกรับ หรือเอกสารส่วนใหญ่อยู่ในต่างประเทศ รองลงมา จำนวน 38 คน (46.91%) ประสบปัญหาไม่มีเครื่องมือช่วยค้นทรัพยากรสารนิเทศเฉพาะด้านอย่างเพียงพอ เช่น วรรณคดีและสาระสังเขป บรรณานุกรม เป็นต้น และน้อยที่สุด จำนวน 11 คน (13.58%) ประสบปัญหาไม่ทราบวิธีสืบค้นข้อมูลจากคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

2.7.3 ปัญหาด้านเนื้อหาสารนิเทศ

จากอาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ จำนวน 82 คน ที่ประสบปัญหาด้านเนื้อหา สารนิเทศ พบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่ จำนวน 73 คน (89.02%) ประสบปัญหาเนื้อหาสารนิเทศที่ ต้องการมีจำนวนน้อย รองลงมา คือ เนื้อหาสารนิเทศที่มีอยู่ไม่ตรงกับความต้องการ จำนวน 50 คน (60.98%) และน้อยที่สุด จำนวน 17 คน (20.73%) ประสบปัญหาเนื้อหาสารนิเทศที่ได้รับมี ความคลุมเครือ ต้องอาศัยการตีความ

การที่ผลการวิจัยพบว่าอาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ประสบปัญหา เนื้อหาสารนิเทศที่ต้องการมีจำนวนน้อย อาจเป็นเพราะหัวข้อทางประวัติศาสตร์บางหัวข้อเป็น การศึกษาเรื่องในอดีต เช่น ประวัติศาสตร์สุโขทัยในสมัยเริ่มตั้งอาณาจักร เป็นต้น ซึ่งบางครั้ง หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ใช้ประกอบการศึกษาอาจสูญหาย ชำรุด หรือบิดเบือนไปจากเดิม ทำให้ สารนิเทศที่มีเนื้อหาดังกล่าวอาจมีจำนวนน้อย หรือให้สารนิเทศไม่เพียงพอครบถ้วน นอกจากนี้ บางครั้งเรื่องที่อาจารย์สนใจศึกษาอาจยังไม่มีผู้ใดศึกษาอย่างกว้างขวาง ทำให้เนื้อหาสารนิเทศที่ ต้องการมีจำนวนน้อยได้

2.7.4 ปัญหาด้านอื่น ๆ

จากอาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ จำนวน 80 คน ที่ประสบปัญหาด้านอื่น ๆ พบว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ จำนวน 56 คน (70.00%) ประสบปัญหาเสียเวลามาก กว่าจะได้สารนิเทศ ที่ต้องการ รองลงมา คือ สารนิเทศที่ได้รับไม่มีความทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ จำนวน 33 คน (41.25%) และอาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์น้อยที่สุด จำนวน 10 คน (12.50%) ประสบปัญหา สารนิเทศที่ต้องการส่วนใหญ่ถูกบันทึกด้วยภาษาโบราณ ทำให้เข้าใจยาก

3. การใช้ประโยชน์จากสารนิเทศในแหล่งสารนิเทศที่แสวงหา

การใช้ประโยชน์จากสารนิเทศในแหล่งสารนิเทศที่แสวงหาได้จำแนกแหล่งสารนิเทศ ออกเป็น 2 แหล่งใหญ่ คือ แหล่งสารนิเทศที่ไม่เป็นทางการ และแหล่งสารนิเทศที่เป็นทางการ ผลการวิจัย พบว่า อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ใช้ประโยชน์จากสารนิเทศในแหล่งสารนิเทศที่เป็นทางการในระดับมาก (3.57) และแหล่งสารนิเทศที่ไม่เป็นทางการในระดับปานกลาง (3.42)

เมื่อพิจารณาการใช้ประโยชน์จากแหล่งสารนิเทศแต่ละแหล่ง ปรากฏผลดังนี้

แหล่งสารนิเทศที่ไม่เป็นทางการ

อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ใช้ประโยชน์จากสารนิเทศในแหล่งสารนิเทศที่ไม่เป็นทางการ 2 ระดับ คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง ในระดับมาก มี 2 แหล่ง เรียง ตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ทรัพยากรสารนิเทศส่วนตัว (4.26) และความรู้และประสบการณ์ของ

ตนเอง (4.20) ในระดับปานกลาง มี 10 แห่ง โดยแหล่งที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การประชุม สัมมนา (3.50)

การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องจากแหล่งสารสนเทศทั้งสองเกิดจากการ สัมผัสและสะสมด้วยตนเองของอาจารย์ กล่าวคือ ทรัพยากรสารสนเทศส่วนตัวเกิดจากการสะสม ด้วยวิธีต่าง ๆ ทั้งการซื้อ การผลิตเอง หรือได้รับจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งทรัพยากรสารสนเทศดังกล่าว ย่อมมีความสัมพันธ์กับความรู้และความเชี่ยวชาญของอาจารย์ทำให้ตอบสนองความต้องการของ อาจารย์ได้มากและสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ตลอดเวลา สำหรับความรู้และประสบการณ์ของ ตนเอง เกิดจากการสัมผัสประสบการณ์และความรู้มาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ซึ่งการสัมผัสดังกล่าวเกิด จากการศึกษ การค้นคว้า การปฏิบัติงาน และการทำวิจัย ในสาขาที่อาจารย์มีความเชี่ยวชาญ ความรู้และประสบการณ์ของอาจารย์แต่ละคนจึงมีความลึกซึ้งและพร้อมที่จะนำมาใช้ประโยชน์ใน การปฏิบัติงานได้ทุกด้าน แหล่งสารสนเทศทั้งสองจึงเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของอาจารย์ สาขาวิชาประวัติศาสตร์มาก

แหล่งสารสนเทศที่เป็นทางการ

อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ใช้ประโยชน์จากสารสนเทศในแหล่งสารสนเทศที่ เป็นทางการ 4 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง และระดับน้อย ในระดับมาก ที่สุด มี 1 แห่ง คือ หนังสือและตำรา (4.62) ในระดับมาก มี 18 แห่ง โดยแหล่งสารสนเทศที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ วารสารวิชาการ (4.30) วิทยานิพนธ์ (4.20) และหอสมุดกลาง ของมหาวิทยาลัยที่สังกัด (4.12) ในระดับปานกลาง มี 21 แห่ง โดยแหล่งสารสนเทศที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด ได้แก่ เอกสารข้อมูลประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า และ สไลด์ (3.50 เท่ากัน)

การที่ผลการวิจัยในส่วนนี้พบว่าอาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ใช้ประโยชน์ จากหนังสือและตำราในระดับมากที่สุด อาจเนื่องจากหนังสือและตำราเป็นแหล่งที่ให้ข้อมูล กว้างขวาง ครอบคลุมเนื้อหาละเอียดและค่อนข้างครบถ้วนในแต่ละเรื่อง ซึ่งเหมาะสำหรับการให้ ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในเรื่องที่ต้องการศึกษา ก่อนที่จะค้นคว้าจากแหล่งอื่น ๆ ที่ให้ข้อมูล เฉพาะด้านมากกว่า อีกทั้งสารสนเทศที่ได้จากหนังสือและตำรายังผ่านกระบวนการกลั่นกรองมา ขึ้นตอนหนึ่งแล้ว ซึ่งค่อนข้างให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือในระดับหนึ่ง และบางครั้งอาจให้คำถามแก่ อาจารย์ในการศึกษาค้นคว้าต่อไปด้วย และนอกจากนี้ยังเป็นแหล่งชี้ไปยังเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ จากรายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรมของหนังสือดังปรากฏในผลการวิจัยด้านวิธีการสืบค้นที่พบว่า อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่สืบค้นสารสนเทศโดยติดตามรายการอ้างอิงจากเชิงอรรถ หรือบรรณานุกรมท้ายเล่มหนังสือ

ข้อเสนอแนะและประยุกต์ผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและศูนย์ข้อมูลทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศและบริการสารสนเทศให้สอดคล้องกับการแสวงหาและการใช้สารสนเทศของอาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน และสำหรับการสร้างความร่วมมือในด้านทรัพยากรสารสนเทศและบริการสารสนเทศระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษากับหน่วยงานสารสนเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อตอบสนองการใช้สารสนเทศของอาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ มีดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับห้องสมุดกลางและห้องสมุดคณะของมหาวิทยาลัย

1. ห้องสมุดกลางควรจัดหาทรัพยากรสารสนเทศให้ครอบคลุมเนื้อหาประวัติศาสตร์ด้านต่าง ๆ อย่างครบถ้วน สมบูรณ์ โดยเฉพาะประวัติศาสตร์ไทย และประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงเนื้อหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ห้องสมุดควรจัดหาทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบของหนังสือและตำราวารสารวิชาการทางประวัติศาสตร์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพิ่มขึ้น และในการจัดหาห้องสมุดควรพิจารณารายชื่อจากรายการอ้างอิงทำหนังสือหรือทำยบทความด้วย โดยอาจขอความร่วมมือจากอาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์ช่วยคัดเลือก เพื่อให้ได้ทรัพยากรสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการของอาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์

3. สำหรับเอกสารที่มีการเผยแพร่ในวงจำกัด เช่น เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา ซึ่งเป็นเอกสารที่อาจารย์ใช้มาก ห้องสมุดควรติดตามการจัดประชุมต่าง ๆ เพื่อสั่งซื้อเอกสารประกอบการประชุมหรือขอทำสำเนามาให้บริการ และประชาสัมพันธ์ให้อาจารย์ได้ทราบทั่วกัน

4. ห้องสมุดคณะควรขอความร่วมมืออาจารย์ในการรวบรวมรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศที่อาจารย์มี แล้วจัดทำเป็นรายการบรรณานุกรมไว้ที่ห้องสมุด ในกรณีที่มีอาจารย์บางคนประสงค์จะคืนคว่า ห้องสมุดอาจขอถ่ายสำเนาเอกสารจากอาจารย์ที่มีเอกสารนั้นได้

5. ห้องสมุดควรรวบรวมฐานข้อมูลบรรณานุกรมและสาระสังเขป และบรรณานุกรมที่ครอบคลุมเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น

6. ในการคัดหนังสือด้านประวัติศาสตร์ออก ห้องสมุดควรให้อาจารย์สาขาวิชาประวัติศาสตร์มีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วย เนื่องจากทรัพยากรสารสนเทศในด้านประวัติศาสตร์มีคุณค่าตลอดทุกช่วงอายุ

7. ห้องสมุดควรประชาสัมพันธ์ให้อาจารย์ได้ทราบรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศที่ห้องสมุดจัดหาเข้ามาใหม่อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด
8. ในกรณีที่ภาควิชาประวัติศาสตร์มีห้องสมุดภาควิชา ห้องสมุดคณะควรขอความร่วมมือจากภาควิชาประวัติศาสตร์ ในการเชื่อมโยงทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดภาควิชา ให้สามารถเผยแพร่และสืบค้นผ่านเว็บไซต์ของห้องสมุดได้
9. ห้องสมุดควรรวบรวมแหล่งสารสนเทศทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ และเผยแพร่ให้อาจารย์ทราบ เพื่อเป็นการเพิ่มทางเลือกในการแสวงหาสารสนเทศ โดยอาจจัดทำในรูปแบบสิ่งพิมพ์หรือเผยแพร่บนเว็บไซต์ของห้องสมุด

ข้อเสนอแนะในการสร้างความร่วมมือ

1. หอสมุดกลางและห้องสมุดคณะควรสร้างความร่วมมือกับห้องสมุดในหน่วยงานราชการ และศูนย์สารสนเทศด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อื่น ๆ ในด้านการยืมระหว่างห้องสมุด โดยจัดทำข้อตกลงร่วมกันในการขอทำสำเนาเอกสารและใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกัน
2. หอสมุดกลางและห้องสมุดคณะควรร่วมมือกับห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศต่าง ๆ ในการจัดทำรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศที่จัดหาหรือผลิตขึ้นใหม่ เพื่อแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ระหว่างกัน เพื่อให้ผู้ใช้สามารถติดตามรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

- ไกรยุทธ ธีรดาคีนันท์. "มาเป็นนักวิชาการกันเถอะ." **สารสภาคณาจารย์** 13, 4 (2527): 164-183.
- จุฬิศพงศ์ จุฬารัตน์. อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สัมภาษณ์, 7 เมษายน 2547.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และสุชาติ สวัสดิ์ศรี, บรรณาธิการ. **ปรัชญาประวัติศาสตร์**. บทกล่าวนำ
กรุงเทพฯ: สังคมศาสตร์ปริทัศน์, 2518.
- ประภาวดี สืบสนธิ์. "พฤติกรรมสารนิเทศ." **ชมรมนิสิตวิชาบรรณารักษศาสตร์** 9 (2532): 24-40.
- ปิยนาด นูนาค. อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สัมภาษณ์, 2 มกราคม 2546 และ 8 เมษายน 2547.
- Bates, Marcia. "The Design of Browsing and Berrypicking Techniques for the Online Search Interface." **Online Review** 13, 5 (1989): 407-424.
- Bernal, J.D. "The Supply of Information to the Scientists: Some Problems of the Present Day." **Journal of Documentation** 13, 5 (1975): 195-208.
- Chen, Ching-chih and Hernon, Peter. **Information Seeking: Assessing and Anticipating User Needs**. New York: Neal-Schuman Publishers, 1982.
- De Tiratel, Susana Romanos. "Accessing Information Use by Humanists and Social Scientists: a Study at the Universidad De Buenos Aires, Argentina." **Journal of Academic Librarianship** 26, 5 (2000): 346-354.
- Delgadillo, Roberto and Lynch, Beverly P. "Future Historians: Their Quest for Information." **College & Research Libraries** 60, 3 (1999): 245-259.
- Kaye, David. "Sources of Information, Formal and Informal." **Library Management** 16, 5 (1995): 16-19.
- Majid, Shaheen and Kassim, Gava Mugeraa. "Information-Seeking Behaviour of International Islamic University Malaysia Law Faculty Members." **Malaysian Journal of Library & Information Science** 5, 2 (2000): 1-17.

- Skelton, Barbara. "Scientists and Social Scientists as Information Users: a Comparison of Results of Science User Studies with the Investigation into Information Requirements of the Social Sciences." **Journal of Librarianship** 5, 2 (1973): 138-156.
- Stieg, Margaret F. "The Information Needs of Historians." **College & Research Libraries** 42 (1981): 549-569.
- Watson-Boone, Rebecca. "The Information Needs and Habits of Humanities Scholars." **RQ** 34 (1994): 213. Quoted in De Tiratel, Susana Romanos. "Accessing Information Use by Humanists and Social Scientists: a Study at the Universidad De Buenos Aires, Argentina." **Journal of Academic Librarianship** 26, 5 (2000): 346-354.
- Wiberley, Stephen E. and Jones, William G. "Patterns of Information Seeking in the Humanities." **College & Research Libraries** 50 (1989): 638-645.

